

Česa nam manjka

Pri raznih javnih, še bolj pa pri zasebnih diskusijah v prijateljskem krogu na Tržaškem prihajajo ljudje, ki jim je pri srcu usoda slovenske narodne skupnosti v Italiji, vedno spet do istega zaključka, da je opaziti v slovenskih vrstah neko utrujenost, pomanjkanje veselja in navdušenja za narodno delo, neko splošno pasivnost in resignacijo. O tem je slišati tudi razne analize in razlage. Nekateri navajajo zgodovinske razloge — burno povojno doganje, ki je prineslo več razočaranj in »šokov« kot zadoščenja —, drugi pa psihološke in politične. Seveda je oboje v zvezi, o tem se vsi strinjajo. Strinjajo se tudi v tem, da danes našemu narodnemu delu, ali bolj konkretno: naši politiki, delovanju Slovenske skupnosti, »nečesa manjka«, kar bi morda lahko spet razvnelo v naših ljudeh veselje za politično delo in poživilo narodno zavednost.

Krivde za nanašajočo pasivnost in mlačnost gostov ni iskati pri vodstvu Slovenske skupnosti, ki se ni nikoli odtegovalo svojim nalogam in odgovornosti. Oboje je pravzaprav razumljivo in je bilo nujno kot reakcija na strahoten napor osvobodilne vojne, ki je napela moči in pogum našega ljudstva do skrajnosti, in na živčno napetost povojnega obdobja z raznimi nenadnimi spremembami in razočaranji, od tistega, kar se je dogajalo maja in junija 1945, do pretresa in krize v zvezi z resolucijo Kominforma, ki je ošibila slovenstvo tako politično kot v šolstvu itd., pa do homatij v zvezi z usodo in razdelitvijo Tržaškega ozemlja. Noben narod, kaj šele manjšina bi ne bil prestal teh preizkušenj brez škode. Toda zdaj bi morali začeti spet zbirati svoje sile za novo napredovanje, za nov napor, za novo rast.

Toda najprej bi morali oceniti svoje sile in si priti na jasno, kaj hočemo in kam hočemo, kaj so naši politični, socialni, gospodarski in splošni narodni nameni in cilji. Te ocene pa ne more opraviti sam tisk in tudi ne samo vodstvo Slovenske skupnosti, to je, kvečjemu nekaj desetih ljudi. Ta volja in ta hotenja bi se morala izraziti v širši slovenski javnosti. Zato menimo, da bi bilo prav, če bi priredila Slovenska skupnost serijo političnih večerov po naših krajih s široko ljudsko debato, kjer bi razpravljali o tem, hkrati s kakšno okroglo mizo, končno pa naj bi sklicali nekaj širši ljudski svet Slovenske skupnosti z udeležbo vseh, ki imajo kaj povedati, osvetliti in svetovati. Na njem naj bi bili dobrodošli vsi, od mladine in izobražencev do delavcev, kmetov in služkinj, vsi so enako naši, vsi so enako vredni in dragoceni, vsi imajo

(dalje na 3. strani)

Najhujša kriza v povojni dobi

V središču pozornosti italijanske javnosti so te dni živahne priprave na vrhunski sestanek vodstev levosredinskih strank, ki bo v torek, 11. t.m. Prvotno je bilo rečeno, da bodo na tem sestanku skušali dokončno odpraviti nesoglasja, ki obstajajo znotraj levosredinske vladne koalicije v zvezi s prehodom v drugo obdobje vladne akcije za izhod iz hude gospodarske krize. Medtem pa je izbruhnila arabsko-izraelska vojna, ki je med drugim imela za posledico, da so arabske države, proizvajalke petroleja, sklenile zmanjšati proizvodnjo in dobavo petroleja, tako da se je že tako huda gospodarska kriza v Italiji še bolj zaostila. Vlada je bila prisiljena izdati vrsto ukrepov, ki omejujejo porabo goriva in električnega toka in katerih izvajanje je, kot običajno, izzvalo nove, ostre polemike tudi v sami vladni koaliciji.

V bistvu sta tu dva osnovna koncepta. Zakladni minister in republikanski prvak La Malfa se odločno zavzema za izvedbo strogega režima odpovedi, kar naj se odraža predvsem v državnem proračunu, v katerem je treba omejiti tako imenovane tekoče izdatke, ki so namenjeni zasebni potrošnji. Državni proračun po njegovem nikakor ne sme prekoračiti meje 4.700 milijard lir letnega pri-

manjklaja, ker bi v nasprotnem primeru država zašla v inflacijo, od katere bi imele največjo škodo prav delavske množice, ker bi občutno padla kupna moč denarja. Očitno je La Malfa prepričan, da je moč najučinkoviteje vplivati na gospodarski razvoj predvsem z odločno monetarno politiko. Zato tudi zahteva nekakšno zaporo prejemkov vsaj za določen čas.

Drugačen koncept pa zagovarja minister za proračun Giolitti, ki je socialist in ni takšen pesimist kot La Malfa, kar zadeva nadaljnji razvoj gospodarstva v Italiji. Giolitti se sicer strinja s svojim kolegom v vladi, da je treba omejiti tekoče izdatke v državnem proračunu, vendar trdi, da ne sme biti to pretveza za odložitev izvajanja vsaj najnujnejših strukturnih reform. Giolitti je namreč prepričan, da je gospodarska kriza nastala predvsem zato, ker Italija ni pravočasno vskladila svojih temeljnih družbenih in drugih struktur z zahtevami moderne industrijsko razvite države. Zato zahteva, naj se kljub režimu odpovedi začnejo izvajati vsaj nekatere, po njegovem neodložljive reforme.

Energetska kriza je celotni položaj gotovo še bolj zapletla, ker se mora vlada baviti z

(dalje na 7. strani)

Deželni proračun Furlanije-Juljske krajine za leto 1974

Prva izpopolnjena komisija deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine je proučila deželni proračun za finančno leto 1974 skupno z obračunom za leto 1972. Pomembna zakonska osnutka je orisal odbornik za finance Coloni, ki je na kratko podal lanski obračun. Glede proračuna za leto 1974 — ki prikazuje skupne dohodke v višini 91 milijard lir brez izgube — je Coloni dodal, da ta proračun ne more popolnoma izraziti programskih smernic, ki jih je nakazal predsednik odbora Comelli. Teh novih smernic pač ni bilo mogoče uresničiti v zadostni meri v kratkem obdobju, ki je še preostajal. Gre za proračun prehodnega značaja, v katerem pa je že očitna težnja k določenim ciljem in vsebuje tudi nekatere novosti. Pri sestavljanju je odbor predvsem skušal osredotočiti čim več razpoložljivih sredstev v manjše število posegov, ki pa so pomembnejši. Odbornik za načrtovanje in proračun De Carli je opozoril, da proračun za leto 1974 predvideva 31 milijard lir tekočih stroškov (35 odstotkov proračuna) in 58 milijard na račun kapitalnih naložb in investicij, to je 65 odstotkov. To razmerje dokazuje, da je proračunska politika usmerjena predvsem v produkcijo.

Kot glavni cilj si je deželna uprava postavila čim večje zmanjšanje oziroma omejitev izdatkov za tekoče stroške, obenem pa ovrednotenje investicijskih izdatkov. Za prihodnje leto znašajo predvideni dohodki, kot rečeno, 91 milijard lir, kar predstavlja nov višek, ki se ponavlja iz leta v leto: 84 milijard je znašal proračun za tekoče leto, 71 za leto 1972, 60 za leto 1971, 50 za leto 1970, 42 milijard za leto 1969 itd.

—o—

MOŽNOST NASTOPA SLOVENSКИH IN KOROŠKIH ŠPORTNIKOV NA MLADINSKIH IGRAH NAŠE DEŽELE

Dežela Furlanija - Julijska krajina proučuje možnost razširitve mladinskih iger z udeležbo športnikov iz obmejnih dežel Slovenije in Koroške. V zvezi s to možnostjo se je odbornik za šport in rekreacijsko dejavnost sestal v Ljubljani z odgovornimi funkcionarji za šport v slovenski republiki. Slovenski predstavniki so v bistvu odgovorili pozitivno na povabilo. Načrt bodo izdelali na prihodnjem srečanju, katerega se bodo udeležili tudi zastopniki Koroške.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 9. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Glasba A. Stradella. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Zvesti tovariši«. Po povesti Sonje Sever napisala Mariza Perat. Cetrti del. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.45 Nedeljski vestnik. 15.45 Revije solistov. 16.00 Sport in glasba. 17.00 »Zamudnik«. Drama, napisal Peter Albrecht, prevredla Nadja Konjedic. RO. Režija: Jože Peterlin. 18.08 Nedeljski koncert. 18.45 Mojstri jazza. 19.25 Zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. Milo Cipra: Kvartet št. 5. Zagrebški kvartet. 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 10. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Življenje in delo N. Kopernika«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.50 A. Srebotnjak: Micro-songs za sopran in 13 glasbil. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Planistka Dina Slama, orkester Glasbene Matice v Trstu vodi Oskar Kjuder. Mozart: Koncert v d duru za klavir in godala. Haydn: Koncert št. 1 v c duru za klavir in godala. Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 11. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medirga na pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Quartetto di Torino. 19.10 Slovenski znanstveniki na univerzi »Milko Čebulec«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba.

♦ SREDA, 12. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol): »Zdaj pa zapojmo!«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol - ponovitev). 18.50 Ansambel »Slavko Osterc« iz Ljubljane, vodi Ivo Petrič. Sergej Prokofjev: Kvintet za oboo, klarinet, violino, violo in kontrabas, op. 39; Pavle Merkù: Epistola a Giampaolo de Ferra za violončelo in pet izvajalcev (solist Ciril Škerjanec). 19.15 Higiena in zdravje. 19.25 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Hermann Michael. V odmoru (21.25) Za vašo knjižno polico. 22.20 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 13. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Slovensko ljudsko glasbeno izročilo (Valens Vodusek). 18.50 Formula 1: Pevci in orkester. 19.10 Božanska komedija v prevodu A. Capudra: »Obtožnica iz nebes«. (Alojz Rebulaj). 19.25 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Dramatik«. Drama, napisal John Bennett, prevedla Lelja Rehar. Stalno slovensko gledališče v Trstu. Režija: Adrijan Rustja. 21.45 Skladbe davnih dob. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 14. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol): Spoznavajmo naravo: »Škocjanske jame«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol — ponovitev). 18.50 Giulio Viozzi: Quattro momenti za godala; Guido Pipolo: Koncert v 1 stavku za flauto in godala. Flavtist Bruno Dapretto. Komorni zbor »Ferruccio Busoni« iz Trsta. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Janko Bratina« (Marija Češčut). 19.20 Jazz. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. Vodi Gianandrea Gavazzeni. 21.40 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 15. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Tržaški pihalni kvartet: trobentača Tone Grčar in Stanko Arnold, hornist Augusto Bartoli, pozavnist Sergio Siccardi. Jan Koetsier: Mala suita. 18.55 Sodobni sound. 19.10 Družinski obzorik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Revija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »V Monte Carlu«. Napisal Fortunat Mikuletič. Režija: Stana Kopitar. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Trideset let nove Jugoslavije

Letošnji jugoslovanski državni praznik 29. november je sovpadal s 30. obletnico drugega zasedanja AVNOJa (Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije) v bosanskem mestecu Jajcu, ki je v bistvu pomenilo konec stare kraljevine Jugoslavije in začetek nove ureditve v tej državi, po vojni preosnovani na federalističnem načelu. Zasedanje leta 1943 je bilo pomembno tudi za Primorje, ker so na njem sprejeli izjavo o nujnosti združitve Slovenskega Primorja in Istre z Jugoslavijo.

Proslav 30. obletnice tega zgodovinskega dogodka, ki so bile v Jajcu, so se udeležili najvišji državni voditelji z maršalom Titom na čelu. Tito je imel tudi daljši govor, v katerem je orisal razvoj v Jugoslaviji v zadnjih 30

letih, se dotaknil sedanjega položaja in prešel na zunanjo politiko. V zvezi z bližnjevzhodno krizo je dejal, da je rešitev spora možna samo na podlagi umika Izraela z zasedenih ozemelj, upoštevanja zakonitih nacionalnih pravic Palestincev in dosledne uresničitve resolucij Varnostnega sveta. Dodal je še, da ne more nič zamenjati vloge OZN pri urejanju te krize.

Po končanem govoru mu je predsednik zveznega parlamenta Mijalko Todorović izročil listino, v kateri je izražena volja jugoslovanskih narodov, naj ostane do smrti predsednik republike. V svoji zahvali je predsednik Tito dejal, da je sicer počaščen zaradi tega poziva, vendar se mu na drugi strani zdi težko ostati do smrti na tem mestu, da pa bo opravljal to funkcijo, dokler mu bodo dopuščale duhovne in telesne moči. M. V.

—o—

Na knjižnem trgu se bodo v kratkem pojavile knjige goriške in celjske Mohorjeve družbe za leto 1974. Goriška Mohorjeva družba bo z letošnjo zbirko počastila 50. obletnico ustanovitve. O tem je pred kratkim izčrpno pisal tudi slovenski tednik »Družina«.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

KRIVA JE TUDI ANA FRANK

Mnogi v Evropi razmišljajo, s čim so se prav Holandci Arabcem tako zamerili, da ravnajo njim ne dajo kaplje petroleja. In so odkrili vzrok: Ana Frank, deklica katere »Dnevnik« je ganil svet, je bila holandska Judinja. Njena knjiga je obšla svet in je povsod vzbujala simpatije za preganjani judovski narod. Za to plačujejo zdaj Holandci, ki so tudi drugače med vojno in po njej socialno in moralno veliko pomagali Judom in zbirali denar za judovske begunce.

Mihec in Jakec se menita od »tihe« nedelje, Acegatovega deficita in šparanja

— Ben, Jakec, kako je pasala ta prva tiha nedelja?

— Ti rečem, Mihec moj, da je bilo prav nekaj posebnega. Kakšno doživetje! Taka tišina, takšen mir, čist

zrak in prava sprostitve. Sedaj, ko so ljudje videli, kako izgleda mesto in ulice brez večnega ropota in zasmrjevanja, bi morali znati ceniti dan pravega počitka in miru. Pravzaprav bi bilo dobro, če bi tudi brez višje sile zastran pomanjkanja nafte uvedli takšne dneve. Ker tudi to je nekaj vredno.

— Ja, ja, sej mir jemamo vsi radi. Vsi se jezimo zastran rabaštanja in zastran smrada, ma obanem vsi pomagamo delat šunder in smrad. Videš, tašni smo. Ma jest rečem: če čemo jemet mir, ga moremo začent delat pr sebi.

— Govoriš kakor v bukvah. Ma je bilo lepo videti, kako so se otroci brezskrbno podili po cestah. Ali pa kolesarje, kako so dostojanstveno pedalirali.

— Vse prou, Jakec, ma tašna tiha nedelja je prnesla tudi dosti škode. Restaurantam, oštarijam po Krasi, tujskemu prometu, zatu ke tudi tujcam niso pestili vozeti. Znaš, je blo skupička mejn.

— Vseeno bi rekel, da take tihe nedelje ni bila kriva samo prepoved voženj. Ne smeš pozabit, da je bil tudi strašno hud mráz in marsikje poledenele ceste. Tudi brez prepovedi bi bilo ob takem slabem vremenu manj prometa.

— Tudi tu je res. In taksisti so si pej kej

pomagali, ke uani so vozili ceu dan. Glih taku si je morbet kej puomagala Acegat, zatu ke so jemeli na avtobusah dosti več ledi ku po navadi in so več inkasirali. Taku bo morbet glih Acegat zlezu iz večnih deficitov.

— O, tega pa ne verjamem. Acegat ne bo nikoli brez deficita. Že samo za štet nove kupe dnarja bojo postavili nove direktorje in tako bo zguba ostala ista ko prej. Dragi moj, je že zapisano, da kar je komunskega ima vedno zgubo. Tu si ni treba delat iluzij.

— In kej misleš, de je pr vladi in ministrah drugače? Kej češ, slabo je tu, de vse kar nardijo ministri jema zmiri ku ano volivno funkcijo. Kadar regirajo, mislejo narbol na svojo popularnost, de jeh bojo ledje imeli radi, de jeh bojo spet volili in de bojo uani ostali zgorej. Zatu hodejo taku radi rezat trakove od kašne ceste, kašne fabrike in vse sorte. Samo, de jeh ledje videjo in poznajo. Vidi, denmo reč, tudi s tem šparanjem sez lučjo in ob nedelah. Ki so že druge države začele šparat! Holandci, Nemci, Belgijci in še drugi. Ma pr nas so jemele bet volitve u nekaterih komuneh. In vlada ni tela zašraufat pred volitvami, zatu de si ne bi volivci kej premisleli. Tako so vrgli ven vse tu šparanje šele po volitvah. Zdej ti rečem jest, de če be bli začeli šparat an par tednov prej, be jemeli danes velikanske rezerve za gnat naprej barako. Ma zastran volivneh skrbi vlade, smo kar naprej trosli in nam je zmankalo in smo začeli šparat glih takrat, ke je prtisnu ta hujši mres. Videš, taku smo gor plačali.

— Znaš Mihec, de se meni zdijo tisti ke komandirajo tam zgori kašenbot nomalo otročji.

— Sej tudi so...

KAJ BO STORILA EVROPA?

Iz vse Evrope javljajo vedno hujše težave zaradi pomanjkanja petroleja. Mnoge industrije so že prenehale delati, druge zmanjšujejo produkcijo in odpuščajo delavce, posebno tuje. So pa tudi mnoge, ki upajo, da je ta kriza samo začasna in da bo kmalu spet vse normalno, zato vztrajajo in obratujejo naprej z rezervami nafte, ki jih še imajo. Nedeljski in praznični avtomobilski promet je ukinjen že v celi vrsti držav: v Italiji, Nemčiji, Švici, Belgiji, Holandiji, Luksemburgu in na Danskem in v najkrajšem času se bodo tem državam pridružile še druge. Skoro povsod mislijo na racioniranje bencina. Precej so k tej krizi prispevale velike mednarodne in monopolne poldržavne petrolejske družbe, ki so v predvidevanju petrolejske krize in zviševanja cene nakupovala nafto po visokih cenah in jo zdaj zadržujejo, da bi dosegle čim večje podraženje. Izkazala se je slaba stran politike, ki je prepuščala petrolejskim družbam vso svobodo akcije in izključno pobudo v preskrbi s petrolejem. Vsa ta zadeva s petrolejskimi družbami pa je še vedno precej skrivnostna in bo prišla šele postopno na dan, tudi v Italiji.

Na splošno se lahko reče, da je uradna zgodna Evropa izgubila spričo petrolejske krize glavo. Absolutno si ni na jasnem kakšno stališče naj zavzame do arabskih držav, ki so uvedle zaporo nad petrolejem: ali naj začne vračati milo za drago (kar bi morda kmalu zaleгло) ali naj se kaže čim bolj prijateljska do njih, da jih tako »omehča«. Zaenkrat se kaže še ta tendenca in minister Saudske Arabije za petrolej, ki je te dni potoval po Evropi, se je dal slikati z evropskimi ministri, ki se mu klanjajo. Položaj postaja vse bolj čuden in zmeden, naravnost fantastičen, kot si ga ni zamislil še noben pisatelj znanstvenofantastičnih romanov. Kako se bo zadeva rešila, je za zdaj še nemogoče reči: ali s katastrofo za Evropo v obliki grozne brezposelnosti in stiske, ali z njeno popolno kapitulacijo pred Arabci in z brezobzirnim pritiskom na Izrael, da se ukloni arabskim zahtevam, ali s protisankecijami proti arabskim državam? To zadnje pa je glede na neenotnost med državami in na popolno pomanjkanje

POZIVI K ENOTNOSTI V JUGOSLAVIJI

Predsednik Tito in drugi visoki predstavniki jugoslovanske države in Zveze komunistov so zadnje dni v svojih govorih in javnih izjavah spet nujno pozivali k enotnosti v državi in partiji. Tito je izjavil nogometašem »Veleža«, ki jih je sprejel v avdijenco, in hkrati vsej javnosti, da »je treba gojiti bratstvo in enotnost in ju nenehno utrjevati«.

Rekel je tudi, da se je partija zdaj zelo okrepila. »Bili so poskusi — je nadaljeval — da bi našo partijo potisnili ob stran, da ne bi sodelovala v družbenem življenju tako, kot je to potrebno, saj mora usmerjati razvoj samoupravnih socialističnih odnosov. Partija se je zdaj spet okrepila in je vsak dan močnejša.... V večnacionalni skupnosti nam je uspelo ustvariti enotno socialistično samoupravno državo, v kateri si bomo drug drugemu pomagali in skupaj krenili na pot proti boljši prihodnosti. Pri nas naj raste takšna inteligenca, ki bo najtesneje povezana z delavskim razredom, z delovnimi ljudmi in to pričakujem od naše mlade generacije.«

vsakršnega daljnoročnejšega političnega koncepta pri evropskih državnikih (to velja tudi za ameriške) najmanj verjetno.

Medtem razpravljajo tehniki in znanstveniki o možnih novih virih energije. Trenutno delajo vsi načrte za atomske elektrarne. Prav te dni je začelo ameriško podjetje Westinghouse po naročilu graditi slovensko-hrvatsko atomsko centralo pri Brežicah. Tudi v Sloveniji občutijo namreč hudo pomanjkanje električne sile. Neki list je te dni naslovil poročilo o tem z besedami »Slovenija ob svečah«. Spet je nastala okvara v termoelektrarni Šoštanj. Krivdo pripisujejo dejstvu, da jo je gradilo mnogo podjetij, domačih in tujih, katerim so oddajali posamezna dela, in vse skupaj ni bilo prav vsklajeno.

—o—

TOREJ VENDAR »LETEČI PREDMETI«?

Nad Piemontom, posebno nad Turinom, se pojavljajo v zadnjih dneh čudna leteča telesa v obliki diska, ki žarijo v beli, rdeči ali modri barvi. Luč utripa »kot srce«, pravijo tisti, ki so jih videli, in takih je že na stotine. Radarji zaznamujejo te pojave, nekateri so jih tudi utegnili fotografirati in dnevnik pri našajo take fotografije, ki kažejo »leteči in žareči disk«. Turinska »Stampa«, ki je resen list in velja za najboljši italijanski dnevnik, je posvetila tem pojavom včeraj celo stran. So ljudje, ki menijo, da gre za »okroglo bliske«. Vsekakor je zadeva razgibala javnost in mnogi so se začeli resno spraševati, če le ne gre za vozila obiskovavcev iz vesolja.

Najhujša kriza v povojni dobi

(Nadaljevanje s 1. strani)

vprašanji, ki jih ni predvidevala, oziroma niso bila tako dramatično aktualna, kot so danes.

V zvezi s pripravami na vrhunski sestanek levosredinskih strank je pred dnevi bilo pomembno zasedanje vodilnih socialističnih politikov. Ti so se dogovorili, da bo njihova stranka na srečanju z ostalimi vladnimi strankami zahtevala, naj vlada nemudoma sprejme ukrepe, ki zadevajo tri temeljna vprašanja: italijanski Jug, kmetijstvo in tako imenovani »načrt za petrolej«. Kar se tiče Juga, gre v bistvu za izvajanje že določenih in tudi že financiranih razvojnih smernic, ki naj postopno odpravijo obstoječe neravnovesje med severnimi in južnimi predeli v državi ter med drugim vsaj omejijo sedanje množično izseljevanje. Kako si socialisti zamišljajo nadaljnji razvoj kmetijske dejavnosti, še ni natančno znano. Zanimivo pa je, da so se za to temeljno gospodarsko panogo začeli zanimati, saj je bilo kmetijstvo še pred kratkim prav na repu prizadevanj socialistične — in ne samo te — stranke. »Načrt za petrolej« pa predvideva v glavnem, da se mora Italija postopno otresti odvisnosti od velikih mednarodnih petrolejskih družb in organizirati ter si zagotoviti dobavo petroleja in njegovih proizvodov s pomočjo lastne državne družbe, skratka s pomočjo družbe ENI.

Tega mnenja pa niso samo socialisti, temveč tudi druge politične sile, ki so prepričane, da so minili časi, ko je bilo na razpolago dovolj in poceni petroleja. Ta bo odslej draž-

TUDI KLOZETNI PAPIR...

Prva nedelja brez avtov je v Italiji potekla kar dobro. Bilo je po prvih podatkih le malo kršitev, nekaj nad tisoč. To res ni veliko, glede na temperament Italijanov in na njihovo zaljubljenost v avto...

Zato pa je prevzela italijansko prebivalstvo zadnji čas druga manija — nakupovanje živil in drugega za zalogo. Že dneve ni dobiti v trgovinah sladkorja, testenin, moke, riža, olja in še marsičesa. Police v prodajalnicah živijo prazne. Nekateri so si naredili zaloge po sto litrov olja ali sto kil testenin, sladkorja itd. ali tudi več. Baje so si nekateri naredili celo velike zaloge klozetnega papirja, za več let... Upajmo, da bo ta manija ljudi kmalu minila.

—o—

ČESA NAM MANJKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

kaj tehtnega in koristnega povedati. Ta svet naj ne bi bil stalni politični organ Slovenske skupnosti, a naj bi tudi ne bil enkraten. Sestajal naj bi se po potrebi. In danes se čuti potreba po njem. Na njem bi nedvomno prišle do izraza vsakovrstne nove ideje in pobude od spodaj, to pa nam je najbolj potrebno. To bi lahko spet razgibalo javnost.

Zato mislimo, da bi bilo potrebno tak »ljudski svet« čimprej pripraviti in sklicati. Dal bi lahko Slovenski skupnosti nov zagon in nov cilj, novo masovno ogrodje in nove oblike ter vsebino na vseh področjih delovanja, od prosvetnega do političnega.

ji ne glede na takšen ali drugačen izid arabsko-izraelskega spora. Zato se bo morala družba ENI odločiti za nove investicije na področju raziskovalne dejavnosti, predvsem pa skrbeti za dobavo petroleja državi neodvisno od mednarodnih petrolejskih družb in s sklepanjem novih pogodb z državami, proizvajalkami petroleja.

Samo na ta način je namreč mogoče kolkortoliko vplivati na ceno tako važne surovine, kot je nafta.

Na bližnjem vrhunskem sestanku levosredinskih strank verjetno ne bodo odpravili vseh nesoglasij znotraj vladne koalicije, a mnogi opazovalci menijo, da sedanji vladi ne grozi bogvekakšna nevarnost, češ da leva sredina danes dejansko nima veljavne alternative. Zadnje upravne volitve so pokazale, da volivci na splošno odobravajo socialistično prisotnost v vladi, saj je prav ta stranka dosegla v zadnji volilni preizkušnji največji uspeh. Sindikalne organizacije, oziroma njihova vodstva, so, kot vse kaže, še dalje pripravljene sodelovati z vlado, čeprav na osnovi dialektičnega in torej nujno polemičnega razmerja. Tudi komunistična partija bo verjetno nadaljevala s svojo »mehko« opozicijo do vladne večine, ker se dobro zaveda, da bi v sedanjih razmerah frontalna in odločna opozicija utegnila zrahljati temeljje italijanske demokracije in ustvariti pogoje za uveljavljanje avtoritarnega, desničarskega, režima.

Vsekakor drži, da preživlja Italija danes najhujšo krizo v vseh povojni dobi, katere razplet ni odvisen samo od notranjih, temveč tudi od zunanjih, mednarodnih dejavnikov.

Teško stanje zaradi pomanjkanja nafte

Deželni svet je z večino glasov (levosredinskih strank) odobril zadnje tri sklepe o popravkih letošnjega proračuna. Šlo je za uporabo dodatnih vsot iz dohodkov zaradi zvišane diskontne mere in za določitev sredstev v druge namene. Misovci in komunisti so se vzdržali.

Predsednik deželnega odbora Comelli je sprejel v sredo novega ameriškega konzula v Trstu Rockmlesa in ga pridržal na dolgem in prisrčnem pogovoru. Sprejel je tudi delegacijo srednje in male industrije v Trstu, ki mu je izročila dokument o posebno težkem položaju male industrije ter ga opozorila na

velike težave zaradi pomanjkanja nafte in na grozeče pomanjkanje električne sile.

Na Goriškem in v videmski pokrajini so nekatere tovarne že prenehale obratovati zaradi pomanjkanja nafte in delavci so prišli na breme dopolnilnih blagajn. Ponekod pa stavkajo delavci za višje plače.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST

Abonmajska sezona 1973-74

V petek 14. decembra 1973 ob 20. uri.
v Kulturnem domu v Trstu

SLOVENSKI OKTET

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene Matice (Ul. Ruggero Manna 29 - tel. 418-805) in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma v Trstu.

SVETO LETO

V nedeljo opoldne so zvonovi po vseh cerkvah katoliškega sveta slovesno zvonili v znak, da se je začelo »Sveto leto«.

Prvo tako leto je razglasil papež Bonifacij leta 1300. Takrat in vsa naslednja podobna jubilejna leta, ki jih je Cerkev obhajala v različnih presledkih, so oznanjala triumfe in moč vesoljne Cerkve v zvezi z odpustki in romanji v Rim.

Ta jubilej, je papež že novembra razglasil, pa naj pomeni prenovitev krščanstva v duhu pravičnosti, bratske ljubezni in miru.

Razdeljeno bo v dvoje obdobji. Prvo traja od 2. decembra letos do božične vigilijske prihodnjega leta. Drugo pa od božiča do konca leta 1975.

Takrat bodo tudi svečana romanja v Rim. V prihodnjem letu se pa bodo vršile posebne jubilejne svečanosti po vseh škofijah sveta.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

France Bevk — Boris Grabnar

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

V petek, 7. dec. ob 16. uri - Za abonma red H
v nedeljo 9. dec. ob 16. uri - Za abonma red C -
nedeljski popoldanski

—o—

Ben Minoli — Herbert Grün

V torek 11. dec. ob 15.30

VILINČEK Z LUNE

v Kulturnem domu v Trstu

in v sredo 12. dec. ob 10 uri

v Katoliškem domu v Gorici

Naj živi sv. Miklavž!

Neka splošna utrujenost, ki se je polastila slovenskega življenja v Italiji — morda bi jo lahko imenovali tudi apatičnost in jo pripisali delno tudi spremembi generacij — se odraža med tolakim drugim tudi v obhajanju »Miklavža«. Kaže, da je vsako leto manj tradicionalnih skupnih »Miklavževih večerov« v raznih dvoranah, ki so bili še pred enim desetletjem posebna privlačnost v pustih dneh v začetku decembra in so dajali našim ljudem priložnost, da so se sestali in malo razvedrili, saj so bile na sporedu takih večerov navadno tudi igrice in prizori Miklavževega prihoda v spremstvu angelov in parklov.

V sredo popoldne je priredila »Miklavžev večer« Tržaška knjigarna, kot že nekaj let, in razveselila malčke. Prav bi bilo, če bi se tudi drugi držali te lepe slovenske tradicije in spet poživil »Miklavževe večere«.

Tudi tržaška mestna občina je začela po strani gledati Miklavža in je letos hotela onemogočiti tradicionalni Miklavžev sejem v Drevoredu XX. septembra (na Akvedotu). Toda kramarji, ki se za to priložnost zberejo v Trstu z vseh strani Italije — le v Trstu smo doslej tako praznovali Miklavža — so trdovratno nekaj dni protestirali kljub hudemu mrazu so »stoječo« in »sedečo« stavko pred mestno hišo in končno kar na lastno pest zasedli s

DIJAKI SO SE SLI PRITOŽIT NA OBČINO

Dijaki slovenskega učiteljskega »A. M. Slomšek« v Trstu so ob koncu preteklega tedna stavkali zaradi mraza v učilnicah. Šolsko poslopje je namreč staro in nujno potrebno popravila, poleg tega pa seveda manjka kurjava. Dijaška delegacija je obiskala občino, govorila z odbornikom Dolharjem in ta jim je zagotovil nujno intervencijo občine v obliki zidarjev, ki bodo opravili nujna popravila, zamašili luknje itd. Besedo je tudi držal.

Na Goriškem so nekatere šole skrčile pouk zaradi mraza. Tako na Tržaškem kot na Goriškem ni v nekaterih šolah niti 10 stopinj in je nemogoče vzdržati. Starši se pritožujejo. Menimo, da ni prav, da se je začelo štediti z gorivom najprej in najbolj ravno pri šolah. Marsikdo bi laže prestal brez bencina in brez nafte kakor šole brez goriva in tudi uradi so na splošno veliko toplejši kakor šolski prostori. Tu bi bilo treba, da oblasti odločno posežejo vmes.

—o—

NESODOBNO IN NESOCIALNO

Samo do srede popoldneva je trajal nezakoniti Miklavžev sejem v Drevoredu 20. septembra. Popoldne je namreč okrog 200 krošnjarjev zasedlo drevored in kljub prepovedi postavilo stojnice. Toda občina je vztrajala pri sklepu, da mora biti letošnji Miklavžev sejem v drevoredu Romolo Gessi pri Sv. Andreju. Okrog 17. ure je skupina mestnih stražnikov v spremstvu policistov zapovedala vsem kramarjem, da morajo sprazniti drevored, iz prometnih razlogov in zaradi javne varnosti, drugače jim bodo zaplenili blago. Tako kramarjem ni preostalo drugega, kot da so spet naložili blago in se umaknili. Še prej so jim naložili globe.

Ne vemo, kdo je prišel na idejo, da letos Miklavžev sejem ne sme biti v Drevoredu 20. septembra. Menimo, da imajo prste vmes odsek za promet in trgovski interesi. Vsekakor je občinski ukrep o prepovedi Miklavževega sejma na običajnem kraju hudo nesoden in nesocialen. Nesoden zato, ker se danes vsa mesta trudijo, ne le da ohranijo take tradicije, ampak da jih celo oživijo, če so že zamrle, da dajo mrkim modernim mestom tako spet več prikupnosti in domačnosti, pa tudi zaradi tujskega prometa. Nesocialen pa je ta ukrep zato, ker je prizadel škodo ne le krošnjarjem, ampak tudi tistim, ki bi tam lahko mnogo ceneje kupili oblačila, obutev, perilo in drugo kot v običajnih trgovinah, in ker je mnoge oropal vsakoletnega miklavževega veselja, posebno pa še mladino. Kdo bo šel na miklavžev sejem tja k Sv. Andreju, na zloglasni rob mesta? Kateri starši bi si upali pustiti otroke tja v mrazu in zgodnjem zimskem mraku?

Če je tržaška občina kdaj ustrelila kozla, je tokrat. Morda se je prehitro vdala sugestijam s tretje strani. A tudi če gre zgolj za prometne ozire, so na križiščih v Drevoredu nameščeni semaforji, zakaj so sicer tam? Če pa se je bati, da ne bi zadostovali, bi lahko postavili k vsakemu še po enega stražnika. Njihovo odsotnost drugje bi občani že preboleli.

—o—

OBČNI ZBOR STARŠEV LICEJA

»F. PREŠEREN«

Združenje staršev dijakov znanstvenega liceja F. Prešeren v Trstu vabi vse starše dijakov na redni občni zbor, ki bo v sredo, 12. decembra 1973 ob 19. uri v šolski telovadnici na Vrdeški cesti 13.

O regulacijskem načrtu za repentaborsko občino

Deželni odbornik Giust je 28. t.m. sprejel repentaborskega župana Miha Guština, ki mu je razložil vrsto problemov v zvezi z novim občinskim regulacijskim načrtom. Župana je spremljal deželni svetovalec dr. Štoka, prisoten pa je bil tudi arhitekt Marino Kokorovec. V daljšem razgovoru je župan Guštin govoril o težavah, ki jih prinaša novi regulacijski načrt, kateremu je dala sedanjo obliko deželna urbanistična komisija; zagovarjal je stališče, po katerem naj bi bila dana možnost razširitve vasi domačim lastnikom. Prisotni so deželnemu odborniku govorili o nujnosti deželnih prispevkov tistim, ki si popravljajo oziroma urejujejo stare hiše in izrazili zaskrbljenost zaradi omejitev, ki jih predvideva »Belcijev zakon« za kraško področje.

Odbornik Giust je zagotovil, da bo deželni odbor izdelal zakonski osnutek, po katerem bodo lastniki deležni finančnih ugodnosti za popravila in urejevanje starih hiš; glede regulacijskega načrta pa je dejal, da ni mogoče doseči drugačnih zadovoljivih rešitev, da pa bo problemom sledil kot pristojni odbornik z vso potrebno pozornostjo.

SLABO ANDREJEVANJE

Dolga desetletja je kip sv. Ignacija poleg cerkve na Travniku, čeprav kamenit, z veseljem gledal na živahni vrvež Andrejevega sejma. Sejmsko veselje in hrušča sta napolnjevala ulice v središču mesta. Letos pa so redki sejmarji bolj klavirno hodili od stojnice do stojnice. Tudi razni vrtiljaki so se začeli bolj zgodaj zvečer ustavljati zaradi šibkega toka v soboto zvečer.

Vsi pripravljalci že sto let starega Andrejevega semnja niso računali z zimo in mrazom, ki je stisnil ljudi doma k tudi slabo zakurjenim pečem. Niso pač računali, da bodo tudi za Andreja arabski šejki pozabili odpreti pipice pri naftnih cevih ali da bodo evropski skladiščniki gorilnih olj še čakali, da se cene zvišajo, preden bodo dali gorivo na trg.

Hudi mraz, ki je v soboto in nedeljo segel tudi na osem stopinj pod ničlo, poleg tega še neverjetna poledica, po vseh mestnih uličnih ovinkih, sta večino prebivalcev prisilila, da je v soboto popoldne in nedeljo ostala doma.

Sele v ponedeljek, torek in sredo se je oglašil po goriških ulicah Andrejev živžav, ki je bil le pri pokušnji vina v ulici Bocaccio prav živ in zdrav.

OB 50-LETNICI GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

Ali bo Goriška Mohorjeva družba za svoj zlati jubilej uspela objaviti nekaj edinstvenega, kar bi njeni knjižni zbirki dvignilo slovensko vrednost? Nekaj takega, kar bi razživilo in razburilo slovenske dialektologe, jezikoslovce in slovstvene zgodovinarje? Slovensko listino iz poznega srednjega veka, sorodno Rateškemu (Celovškemu) rokopisu, ki po svojih koreninah sega v območje Brižinskih spomenikov? Morda listino, ki je nastala nekje na obrobju slovenskega narodnega ozemlja? V Slovenski Benečiji? Kdo je njen pisec? Briški rojak »duhovnik Lavrencij iz Mirnika«?

Jubilejni koledar GMD bo objavil »Starogorski spomenik«, novo pričo slovenske srednjeveške pismenosti. Odkritje postavlja nad vse važno vprašanje: izhajata rateški in starogorski rokopis iz skupne pismene predloge ali iz živega slovenskega govora? Če iz živega govora, ali ni to dokaz, da so imeli Slovenci že v srednjem veku na celotnem narodnem ozemlju enotni slovenski cerkveni jezik? Ni ta slovenski cerkveni jezik reševal slovenstvo in postal podlaga poznejši slovenski književnosti?

R. K.

»TRINAJSTA«

Kljub napetostim na Bližnjem vzhodu, arabskim šejkom z dohodki po par milijard na mesec in pri nas z dragimi makaroni ter nedeljam brez avtomobilskih izletov se je mnenje širše javnosti za hipec pomirilo.

Ta in prihodnji teden so namreč na vrsti izplačila trinajste plače vsem državnim uslužbencem in upokojencem. Pa tudi ta že dela državnim gospodarstvenikom skrbi.

Skupna vsota trinajstih izplačil v vsej državi znaša namreč velikanski znesek 1950 milijard lir. To je čez 18 odstotkov več kot lansk leto.

Ko bodo pred božičem prišle te milijarde ne kupni trg, se gospodarstveniki boje, da bodo tudi cene blaga močno zrasle.

Kramarji z blagom in celo z običajnim mandolatom pa zastoj kličejo: »le pejte ga sem, danes pol tako, jutri zastoj.«

Mraz in zima, poleg pomanjkanja bencina, sta glasne sejmarje pri pokušnji vina pustila brez nekdanjega veselja in zanimanja za ta desetletja in desetletja značilni goriški praznik, ki je privabil v mesto na stotine ljudi iz vseh delov naše dežele.

—o—

Števerjan

KMETIJSKE TEŽAVE

Poglavitno kmečko opravilo v goriških Brdih, to je trgateg in sledeče kletarjenje v vinskih hramovih je že pri kraju, in z dobrim uspehom.

Začenjajo se pa pri kmetijskem gospodarstvu že nove skrbi. V prvi vrsti se naši gospodarji sprašujejo, kako bo z gorivom za poljedelske stroje in kmečka vozila.

Pred kratkim je bil pri nas deželni svetovalec za kmetijstvo Tripani, obenem z našim deželnim zastopnikom Stoko. Z njima so se naši gospodarji razgovarjali tudi o tem vprašanju.

Govorili so tudi o nujni potrebi, da se izboljšajo in razširijo nekatere poljske poti. Sama občina ne more s svojimi sredstvi tega urediti, če ne bo tudi dežela pomagala.

Na sestanku so govorili tudi o vsakoletnem pomanjkanju vode v tem briškem okraju. Za običajno potrebo po hišah in za živino bo že poskrbljeno z vodovodnimi napravami. Toda že sedaj je treba misliti tudi na prihodnje namakanje zemlje, čeprav se to sliši morda še za nekaj umišljenega. Vendar so nekateri naši možje že prišli na dan s predlogi, da bi se uredila med našimi brajdami tudi umetna jezera, iz katerih bi mogoče že prihodnje leto črpali potrebno vodo za kmetijske potrebe.

Tudi na to je treba misliti, da se počasi uresniči in da ne bomo spet jamrali o kmetijskih težavah.

Z onstran meje

Jubilej zaslužnega moža

V sredo, 28. t.m., je bila v Biljah skromna, toda pomembna slovesnost. Tega dne je namreč obhajal visok življenjski jubilej, 90-letni co rojstva, Romano Silič, tamkajšnji dolgoletni organist.

Pri večerni maši v župni cerkvi sta pela združena pevška zbor iz Bilj in Mirna, med bogoslužjem pa je slavljenju spregovoril mirnenski organist Venceslav Budin. V svojem nagovoru je med drugim poudaril, da je bilo glasbeno delo Romana Siliča v Biljah zelo pomembno, saj je združeno s koščkom zgodovine razvoja cerkvene glasbe na Goriškem. Romano Silič je nastopil službo organista v začetku tega stoletja, ko so tudi na Goriškem začeli z reformo cerkvene glasbe, tako da so se pred njim že kmalu postavile odgovorne naloge. Glasbe se je učil pri Ivanu Kokošarju, ki je bil župnik in organist na Travniku v Gorici, poleg tega pa tudi dober skladatelj in vnet zbiralec ljudskih pesmi. K izpopolnitvi njegove glasbene izobrazbe je mnogo prispeval tudi nekdanji biljenski župnik, pok. Ciril

POKRAJINSKA POLITIKA

Goriški pokrajinski odbor in svet boleha ta že dolgo časa na celovitosti svojega organizma.

Socialistični odbornik Marko Waltritsch je že večkrat podal ostavko na svoje podpredsedniško mesto in jo je spet umaknil. Na zadnji seji pokrajinskega sveta je pa prišlo do končne odločitve.

Predsednik Chientaroli je pozval Waltritscha, naj umakne ostavko. Načelnik socialistične skupine Semola je pa odločno odgovoril, da je ostavka veljavna in da nosi krivdo za to krščanska demokracija s svojo voljo postaviti socialistično stranko pred izvršena dejstva. Slovenska zastopnica Ferletičeva je izjavila, da se morajo gotovi problemi reševati z dobro voljo in ne s ponavljanjem kriz. Tudi levosredinska politika se ne more na ta način nadaljevati.

Na koncu razprave je podpredsednik Waltritsch kratko izjavil, da vztraja pri ostavki v skladu z odločbami strankinega vodstva.

Nato je bila ostavka sprejeta. Zdaj bodo začela nova pogajanja za ustvaritev levosredinske večine v goriškem pokrajinskem svetu. Zdi se pa, da ne bo šlo prav gladko. Dostavimo pa še, da obstaja možnost, da ostane slovenski del brez svojega zastopnika v pokrajinskem odboru, kar pa bi pomenilo začetek nove krize.

KULTURA IN — BENCIN

Čudno se sliši, a vendar tudi mraz pospešuje kulturno življenje posameznika.

Upravniki razstave beneških mojstrov v Attemsovi palači v Gorici so sprejeli nasvet iz občinstva, naj bi bila razstava odprta tudi ob nedeljah z dvojnimi urnikom, in sicer od 10. do 13. ure ter od 15. do 18. ure, ker se ljudje ne smejo več voziti na izlete na podeželje.

Podobna želja je bila izražena tudi vodstvu državne knjižnice, ki bo odprta ob nedeljah in praznikih od 9. do 19. ure.

Dvorana otroške knjižnice pa bo odprta ob nedeljah in praznikih od 9. do 17.30.

Zamar, ki je bil sam dober pevovodja. Biljenski cerkveni pevski zbor je bil leta 1914, kot je poročal Cerkevni glasbenik, med najboljšimi v šempetrski dekaniji. Romano Silič je med prvo svetovno vojno in po njej do leta 1929 vodil tudi cerkveni pevski zbor v Mirnu. Skladbe, ki jih je takrat naučil, tamkajšnji pevci še vedno radi izvajajo. Značilno je, da je bil pri svojem glasbenem delu zelo natančen in uspešen.

Vzdušje v njegovi družini je pripomoglo, da so se tudi trije od sinov začeli ukvarjati z glasbo: eden je sedaj vodja glasbenih oddaj na radiu Koper, drugi je znan uglaševalec klavirjev v Ljubljani, tretji, Ciril Silič, ki je pred kratkim mnogo prezgodaj umrl, pa je vodil več pevskih zborov na Goriškem, med drugim tudi v Vrtojbi in Štandrežu.

Naj ta priložnostni članek zaključimo z željo, da bi Romano Silič večer svojega življenja preživel v krogu svojih domačih v zadoščenju, da je bilo njegovo življenje plodno in koristno!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tretji koncert Glasbene matice

Z gostovanjem zagrebškega zbora »Joža Vlahovič« je Glasbena Matica brez dvoma zelo ustregla številnim ljubiteljem zborovske pesmi. Kljub neprijetnemu zimskemu vremenu je v nedeljo popoldne občinstvo do kraja napolnilo veliko dvorano Kulturnega doma. Zelo številni zbor slovi še prav posebno zaradi svojega folklornega repertoarja. Jugoslovansko in seveda v prvi vrsti hrvaško ljudsko pesem posreduje v najbolj verni in čisti obliki, tako kakor jih izvaja narod ob svojih praznikih. Kot posebnost tega zbora moramo omeniti svojevrsten in originalen zvok posebno ženskih glasov, ki temelji na naravni, nepotvorjeni resonanci.

Uvodoma nam je zbor predstavil pomebnega hrvaškega skladatelja 17. stoletja Lukačiča z eno njegovih najpomembnejših skladb »Canite et psalite«. Pri tej zanimivi skladbi je zbor v polni meri uveljavil svojo lepo homogenost in razumevanje za takratni stil. Mokranjčeva duhovna »Blagosloven« je samo še poudarila mehak zvok tega zbora. Z Ramirezovo mašo (Missa criolla) pa je bil ustvarjen že prehod v folkloro. Vseh pet delov te maše se namreč naslanja, z instrumentalno spremljavo vred na južnoameriško ljudsko melodiko. Posebno pohvalo zaslužita oba pevca solista, ki sta tako interpretativno kakor po zvoku odlično tolmačila južnoameriški stil. Sledile so ljudske pesmi različnih avtorjev, med njimi tudi znamenita Gotovčeva »Jadovanka za teletom«, ki pa v nedeljski izvedbi ni dosegla onega učinka, ki smo ga pri tej pesmi vajeni. Dve glasbeni šali (Italijanska solata in Orkester), ki sta sledili, se mi pa zdita skladbi povprečne kvalitete in bi bili morda, spričo obširnega programa, brez škode lahko odpadli. Velik uspeh je seveda imela znana ruska »Kaljinka« v priredbi Emila Cossetta. Prvi del programa je zbor zaključil s črnsko duhovno pesmijo, prav tako v priredbi dirigenta Cossetta.

Drugi del pa je bil posvečen najpristnejši jugoslovanski folklori. Zbor je nastopil v pisanih narodnih nošah iz najrazličnejših krajev in v idealnem posnemanju ustvaril pravo ljudsko zvočnost. Pri izvedbi dolge vrste pesmi je zbor pod-

piral še dobro pripravljen instrumentalni ansambl. Občinstvo je izvajanje zbora spremljalo z vedno večjim navdušenjem in je seveda na koncu izsililo še nekaj dodatkov.

S tem koncertom je zbor »Joža Vlahovič« hotel v prvi vrsti prikazati lepoto in bogastvo ljudske pesmi. Dirigent Emil Cossetto je s svojim številnim zborom svoj namen dosegel v polni meri.

Ubaldo Vrabec

—o—

DEJAVNOST SLIKARJA TONETA MIHELICA

Tržaški slikar Tone Mihelič si je dobro opomogel po svoji hudi bolezni in je že spet pridno pri slikanju. V poznojesenskih dneh smo ga srečavali s platni pod pazduho, ko je odhajal slikat na Kras proti Repentabru in Velikemu Repnu, kjer najde vedno hvaležne motive, posebno na gmajni, ki je takrat vsa čudovito rdeča od ruja s temnozelenim ozadjem borov in brinja. Najde pa jih tudi v tipičnih starih kraških hišah, ki nam jih Mihelič ohranja vsaj na svojih slikah. V tem je mojster kakor nihče drugi in zna z resnično ljubeznijo poustaviti na platno pristno vzdušje in okolje slikovitih kotičkov kraških vasi, ki tako naglo izginjajo. Te njegove slike so že zdaj dragocene, s časom, ko bosta beton in slab okus požrla lepoto kraških vasi — in ta čas se na žalost naglo bliža, kot dokazuje med mnogim drugim usoda slikovite starodavne Deškove hiše na Colu — pa bodo postale iskana redkost. Radi bi, da bi Tone Mihelič čimprej priredil v Trstu in v Gorici razstavo svojih novih del.

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV

Pretekli ponedeljek smo imeli v gosteh msgr. Leopolda Jurca iz Kopra. Govoril nam je o trpljenju slovenskih duhovnikov v Istri v času fašizma. Nanizal je toliko dokumentarnega gradiva in svojih osebnih spominov, da bi bilo to predavanje za več večerov. Msgr. je bil tako ljubezniv, da ni odrekel povabila in bo v več predavanjih govoril o prerodu Istre. Za predavanjem se je razvil živahen pogovor v obliki vprašanj, na katera je msgr. rad odgovarjal.

Prihodnji večer bo v ponedeljek 10. januarja 1973 ob 20,30 v Donizettijevi ulici.

UGO CARA' V GALERIJ CARTESIUS

V galeriji Cartesius v ulici Marconi 16 v Trstu razstavlja te dni znani tržaški slikar Ugo Carà, ki spada med najvidnejše umetnike te stroke v Italiji. Na sedanji razstavi predstavlja brončene kipce in risbe iz zadnjega časa. Razstava bo odprta še do 14. decembra.

Galerija je odprta od 10.30 do 13. ure in od 17. do 20. ure, ob praznikih od 11. do 13. ure.

BRAVCEM

V zadnji številki na 6. strani je meter po potu zamenjal dva odstava v poročilu »Hrepenenje — sestavina slovenske mentalitete« o Heiligerjevi knjigi. Izmenjati je treba zadnji in predzadnji odstavek, tako da pride prej odstavek, ki se začne z besedami »Že iz tega je razvidna...«, in šele nato sledi odstavek »Motiv je torej...«. Bravci, ki so poročilo bolj skrbno prebrali, so gotovo napak, za katero se oprostimo, že sami odkrili in popravili.

Uredništvo

Beličičev prevod Manzonijskih »Svetih himen«

Pred kratkim je pesnik Vinko Beličič v Slovenskem kulturnem klubu in na pobudo Društva slovenskih izobražencev v Trstu povedal javnosti, kako je prišel do tega, da je prevedel v slovenščino »Svete himne« Alessandra Manzonijske, nakar je podpisoval izvode elegantne knjižice, ki jo je izdala Mladika in v kateri so objavljeni ti prevodi poleg italijanskih izvirnikov. Takoj naj omenimo, da je ta na videz drobna knjižica lep in pomemben prispevek s slovenske strani k izmenjavi med slovensko in italijansko kulturo, in da gre predvsem za zelo kvaliteten prispevek, ker je Vinko Beličič opravil svoje delo kot prevajalec in predvsem kot pesnik, ki je dostojno prelil Manzonijsve pesmi v naš jezik, izredno vestno in skrbno.

Sam je napisal knjižici tudi uvod, v katerem predstavlja Manzonijske slovenskim bralcem in pravi med drugim: Italija in hkrati z njo kulturni svet sta se letos spomnila 100-letnice smrti velikega pesnika, dramatika in pripovednika Alessandra Manzonijske, poveljnika predstavnika italijanske literarne romantike. O Manzonijsu se je pri Slovencih razmeroma zelo malo in tudi pozno pisalo. Njegov svetovno znani roman »Zaročnica« je sicer zagledal luč v slovenščini že 1. 1901 v Ljubljani, toda tri dejstva — prevajalec J. B.č se ni podpisal s polnim imenom, knjiga je izšla v samozaložbi, obsegala je pičlih 275 strani — vzbujajo sum, da nekaj ni bilo v redu. Šele ob 100-letnici nastanka je v vestnem prevodu in s 13 strani dolgo spremeno besedo Andreja Budala izšel leta 1925 v Gorici. Odo »Peti maj« pa je prevedel Alojz Gradnik in

in jo objavil 1940 v svoji antologiji Italijanska lirika. Drugo Manzonijsko delo — če ne omenimo tragedije »Adelchi«, ki je bila 1964 prevedena za tržaško radijsko postajo v slovenščini — je Slovincem ostalo tako rekoč nepoznano. Letošnje spominsko leto je dalo povod, da se v celoti prevedejo »Svete himne« petorica pesmi, v katerih je pesnik doživeto izpovedal svoje katolištvo. Dve — Božič in Binkošti — sta bili v prvi obliki sicer že objavljeni v tržaški Mladiki: prva leta 1961, druga leta 1968.

Beličič nato zgoščeno prikaže Manzonijsko življenje in delo, tako da dobi bravec jasno predstavilo o tej izredno simpatični in resnično veliki osebnosti italijanske literarne in splošne zgodovine. Posamezne himne je opremil Beličič poleg tega še z opombami, ki obsegajo po dve strani in v katerih oriše njihov nastanek in nakaže vsebino.

Kar zadeva prevode, smo že omenili, da so skrbni in lepi. Pripomniti je še, da se mu je dokaj dobro posrečilo podati tudi v prevodu tisti starinski nadih, ki je danes že lasten tem himnam oziroma njihovem jeziku. V tem pogledu je pokazal Beličič mojstrsko sposobnost in spretnost, prav tako tudi v podajanju ritma in rime izvirnika, čeprav seveda izziva njegov prevod marsikoga k primerjavi, kako bi on prevedel določene verze. A težko si je misliti, da bi lahko to kdo napravil boljše kot Beličič, ker čutimo pri vsakem verzu, da je prevajal ne le kot izvrsten poznavalec obeh jezikov in Manzonijskega duha, ampak tudi z globoko ljubeznijo do te poezije.

11. ŠTEVILKA MESEČNIKA »DAN«

Nova, 11. številka mesečnika »Dan« prinaša na uvodnem mestu članek »Dve leti tišine«, ki ga je napisal Karel Šiškovič. Avtor opozarja, da je preteklo že dve leti, odkar je delegacija slovenskih organizacij izročila takratnemu predsedniku vlade Colombu izjavo s slovenskimi zahtevami, da pa vlada od takrat... tišina. Šiškovič opozarja, da je politični pluralizem Slovincem nujen, glede na družbo, v kateri živimo, prav tako nujno pa je tudi skupno nastopanje oziroma akcija za narodne pravice, neglede na politično razčlenjenost.

Ta številka prinaša med drugim še nadaljevanje Magajnovskega potopisa po Severnem Irskem, članek o repatici »Kohoutek«, ki ga je napisal Zdenko Hvala, reportažo Nadje Kriščak o openskem tramvaju; Pavla Kolarič piše o mandrjah in mandrjarjih, Janko Furlan o gorah »štiritisočakih«, Neva o »kulturi in oblačenju«, Navinež o bencinski krizi itd. Mnogo je ilustracij. Številka prinaša poleg tega še novelo Ivanke Hergold »Suha leta« in veliko manjših prispevkov in drobnih zanimivosti.

Sodobno kmetijstvo

Glas za politiko podpiranja dohodkov kmetovalcev

Politika podpiranja cen nekaterih najvažnejših kmetijskih pridelkov je po mnenju strokovnjakov, ki so pripravili posebno raziskavo za Atlantski inštitut iz Pariza, zašla v pravcato slepo ulico. Treba bi bilo popolnoma opustiti politiko podpiranja cen in jo zamenjati s politiko podpiranja dohodkov kmetovalcev. Do tega sklepa je odbor strokovnjakov prišel po obsežnem proučevanju dosedanjih rezultatov politike podpiranja cen, ki da je kratkoročna politika, ker zadovoljuje samo kmetovalce, ki imajo razmeroma velike in sodobno urejene obrate. Odbor strokovnjakov ugotavlja, da se na ta način ni rešil problem presežkov, še manj pa problem dohodkov kmetovalcev na splošno. Bolj smiselno bi bilo podpirati kmetovalce s posebnimi dokladi in seveda tudi močnejše podpirati politiko spreminjanja kmetijskih obratov in spreminjanja kmetijske proizvodnje. Sedanja evropska kmetijska politika je zelo draga in zelo enostranska (podpora cen uživajo le nekateri kmetijski pridelki, od česar ima korist le del kmetijskih obratov in del držav EGS). Takšno stanje povzroča dosti negotovanja, kar sili posamezne države, da se ne držijo skupnih smernic in da sprejemajo samostojne ukrepe v luči domačih razmer. To ne bi bilo niti tako napačno, ko bi ne obstajali dogovori na skupni ravni.

Dejansko se začne in pada Evropska gospodarska skupnost s kmetijstvom. Neurejena, zlasti pa kratkovidna kmetijska politika, kot je politika podpiranja cen, bo še naprej jabolko sporov in s tem neenotnosti in slabosti Evropske gospodarske skupnosti.

Kmetijske cene naj bi urejalo dogajanje na tržišču, ki ne dovoljuje toliko zlorab kot ravno močno dirigirano tržišče. Podpirane kmetijske cene ne morejo biti sredstvo za izenačevanje dohodkov kmetovalcev. Vprašanje dohodkov in življenjske ravni kmetovalcev je treba reševati neodvisno od tržnega dogajanja s posebnimi ukrepi.

Dobri zgledi za jagode

Pridelovanje jagod v Italiji narašča od leta do leta. Naraščanje pridelka gre pripisovati večjim hektarskim donosom in sodobnejšim gojitvenim postopkom (pod plastično folijo, uporaba letnih sadik, nove sorte, zastiranje oziroma pokrivanje (pacciamatura) kultur) in pa večji vzgojitveni površini. Pri-

delovanje jagod se je zlasti povečalo v Venetu, Emiliji - Romagni, Piemontu in Campaniji. Vzrok povečane proizvodnje jagod tiči v dobrih zaslužkih z jagodami, predvsem velja to za jagode, ki jih gojijo pod plastično folijo in ki zato pridejo prej na tržišče in to v času, ko ni na izbiro dosti sadja. Povečanje pokritih nasadov je torej upravičeno, posebno še, ker ni tržišče za sedaj pokazalo nobenih znakov zasičenosti. Povrh obstajajo dobre možnosti za izvoz. Ze zdaj gre skoraj polovica italijanske proizvodnje na tuje.

PREPOVEDAN LOV NA BELE MEDVEDE

Na vseh polarnih ozemljih pod oblastjo Združenih držav, Kanade, Danske, Norveške in Sovjetske zveze so prepovedali lov na bele medvede. Tako je bilo sklenjeno na »medvedji« konferenci predstavnikov teh držav v Oslu. Sklep so že vsi podpisali razen sovjetskega predstavnika, ki pa je izjavil, da gre samo za formalnost in da ga bo njegova vlada v kratkem podpisala. Odslej bodo smeli loviti bele medvede samo še Eskimi na Groenlandiji, v Kanadi in na Aljaški, ker jim je to nujno potrebno za življenje. Vendar pa bo tudi eskimski lov na bele medvede pod nadzor-

stvom. Nikakor ne bodo smeli uporabiti za lov letal ali velikih čolnov.

Ta konferenca v Oslu, ki je bila sredi novembra, je pomenila veliko zmago za branivce polarne narave in živalstva. Razočaranje pa je vzbudilo dejstvo, da ni bilo mogoče doseči sporazuma o zaščiti belih medvedov na mednarodnih področjih, zunaj jurisdikcije omenjenih petih držav. A tudi ta problem, ki je zapleten, bodo njihove vlade baje pozorno preučile in so že začele tesno sodelovati, da bi preprečile izumrtje belih medvedov. Zdaj jih živi v naravi le še nekaj nad 10.000.

—o—

Kratke novice

Kot poročajo, si je razstavo »Gotska plastika na Slovenskem« v Narodni galeriji v Ljubljani doslej ogledalo nad 10.000 ljudi. O razstavi, ki bo odprta še do konca leta in za katero vlada v javnosti izredno zanimanje, bomo še obširneje poročali. Podobno zanimanje vlada tudi za razstavo o beneškem slikarstvu 18. stoletja v Gorici, ki jo bodo v prihodnjem letu verjetno prenesli v Ljubljano. Razstavo je doslej obiskalo nad 15.000 ljudi.

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk pri Novi Gorici bo konca leta odprta razstava z naslovom »Arhitekt v risbi«. Razstavljene so risbe skupine mlajših slovenskih arhitektov, nekakšni »popotni zapiski«, ki so zanimiv odraz njihovega osebnega gledanja na domače in tuje kulturne vrednote, zlasti še na urbanistične in arhitekturne spomenike.

Italijani postajajo vedno bolj temnolasi

Prebivalstvo Italije je v prvi polovici oktobra preseglo 55 milijonov prebivalcev. Zdaj je Italija po številu prebivalstva na tretjem mestu v zahodni Evropi. Na prvem je zahodna Nemčija, ki ima 60 milijonov prebivalcev, na drugem mestu Anglija s 56 milijoni in na četrtem Francija s 47 milijoni. Lahko se reče, da bo Italija kmalu prehitela veliko Britanijo, ker je naravni prirastek v Italiji večji. Vendar se v Italiji prebivalstvo množi neenakomerno. Prebivalstvo na jugu se množi hitreje in se obenem preseljuje na sever. Zato ugotavljajo antropologi in sociologi, da postajajo Italijani na splošno vedno bolj temnolasi in temnooki, hkrati pa višji zaradi boljše prehrane in higiene. Vzporedno s tem pa se vedno bolj navdušujejo za plavalaske. Značilno je, da ima Italija najbolj plavalase televizijske napovedovke v Evropi,

celo bolj kot na Švedskem in v Nemčiji. Italijan si namreč predstavlja idealno žensko vedno plavalaso, a poroči seveda — temnolaso, pri kateri se čuti bolj »doma«.

Tudi Slovenci, ki smo veljali tujcem za svetlolaso in modrooko ljudstvo, postajamo zaradi stalnega mešanja s priseljenci z juga in z Italijani vedno bolj temnolasi in temnooki, bolj »južnjaški«, čeprav na splošno še prevladuje svetli kompleks.

Dežela Furlanija - Julijska krajina je imela ob koncu aprila letos 1.225.413 prebivalcev.

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V četrtek, 13. decembra 1973 ob 20.30 v dvorani p.d. »I. Cankar«, Ul. Montecchi 6 premiera igre DLAKA V JAJCU - Satiričen kabaret za pokušino.

Avtorji: Miroslav Košuta, Adrijan Rustja, Sergej Verč, Attilij Kralj — krstna izvedba.

Scena, Attilij Kralj, kostumi: Maria Vidau, songi: Miroslav Košuta, glasba: Aleksander Vodopivec, korepetitor: Aleksander Rojc, jezikovno vodstvo: Mira Sardoč.

Režija: Adrijan Rustja.

Igrajo: Sergij Cerkvenič, Milica Kravos, Boris Kobal, Branko Sučič, Ivan Verč in Anica Zerjal. — Tehnični ansambel: Lučka Batista, Danilo Glavina, Franc Mevlja in Aldo Pipan.

Zaradi štednje pri dobavi električne energije vjudno prosimo za točnost.

Prva ponovitav v nedeljo, 16. decembra ob 17. uri v istih prostorih!

PREMIRJE SE KRHA

Kot smo predvidevali, se ameriški zunanji minister Kissinger le ni tako izkazal kot angel (ali golob?) miru, kot si sam sebe zamišlja. Pri pogajanjih med Arabci in Izraelci ob »101. kilometru« (izraz bo gotovo prišel v pregovor in v Italiji bomo najbrž kmalu gledali filme s tem naslovom) se je močno zataknilo zaradi že znanega vprašanja, da bi se morali Izraelci umakniti na »črte z dne 22. oktobra« in izpustiti iz klešč tretjo egiptovsko armado. Izraelci nočejo o tem nič slišati, Egipčani pa ne o tem, da naj bi se cbe vojski umaknili tja, kjer sta bili pred začetkom vojne. Egipčani hočejo obdržati viden-

uspeha v vojni. Zdaj je vse v negotovosti in Kissinger se bo baje spet podal na Bližnji vzhod, da bi s svojo očarljivostjo in zgovornostjo prepričal Arabce in Izraelce, naj se pobotajo.

Zadnje dni se obnavljajo spopadi na frontnih črtah. Egipčani obtožujejo Izraelce kršenja svojega zračnega prostora, Izraelci pa Egipčane, da nastavljajo mine njihovim vojaškim vozilom. Vmes zapojejo od časa do časa topovi in strojnice. Božični angelski klic nad Betlehemom: »Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!« bo letos na tamkajšnjem področju zelo aktualen.

18 Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

Tja k Zvezdi, sem moral zaradi — zaradi druge stvari. Ni bilo nepošteno.

»Po kaj ste morali tako nujno tja? Tudi sebi boste pomagali, če poveste!« Enako je menil ravnatelj.

»Po kaj si moral ven, Rajko?«

»Moral sem! Kaj res ne razumete... Moral sem! Več ne morem povedati!«

35. »Zlagal sem se, res,« je naposled spet spregovoril Rajko. »Bil sem zunan. Pretepal sem se... Delal sem sramoto šoli... Tovarš ravnatelj, prosim vas, ne pravite pa vsega tega mojemu bratu!«

»Bratu bomo menda ja povedali! Komu pa naj povemo?«

»Ne pravite mu,« je prosil Rajko. »Prizadelo bi ga, to-

variš ravnatelj! Žalosten bi bil!«

Moža sta se spogledala, ko da se je kaj zganilo v njima. Pokazala tega nista.

»Zakaj pa prej nisi mislil na to?« je opomnil ravnatelj.

»Nič tako hudega nisem naredil!« se je opravičeval Rajko.

Nisem v klapi, tovariš ravnatelj! Nisem vdiral v avto!

rekel zelo stisnjeno, ko da ga tišči jok v grlu:

»Še enkrat vas prosim. Ne pravite Petru!«

»Tovariš, prehudo sva ga pestila. Mučila sva ga,« je rekel ravnatelj.

»Pa nama vseeno ni povedal!«

»Najbrž res ni počel nič nepoštenega. Takile fantje imajo včasih neizprosna načela.«

36. »Boš pa bratu povedal, fant.«

»Ne pravite Petru, prosim vas. Tovarš ravnatelj! Mislim, da sem baraba!«

»Povejte, Stenšek,« je dejal tovariš, »vse, kar vas sprajujemo, pa bomo pred vašim bratom tiho.«

Ob hudem pogledu je Rajko malone zastokal. Potem je čisto skrušen dejal:

»Po pravici sem vam povedal, da nisem počel nič nepoštenega. Prosim vas, da ne bi vznemirjali brata.«

»Dobro za zdaj,« je dejal ravnatelj. »Pojdi v razred, Rajko.«

Zdaj se Rajku ni nikamor mudilo, ko da se še niso zadosti pogovorili. Obotavljajoč se je vstal in potem prav počasi odšel do vrat. Preden jih je odprl, se je ozrl in